

3. Івченко Є. І., Карпенко Є.А. Удосконалення системи управління на підприємствах: процесний підхід. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. Економічні науки*. 2010. № 4 (48). С. 344-349.

4. Карпенко Є.А. Формування механізму процесно-орієнтованого управління підприємствами. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*, 2010. № 5 (45). С. 191-196.

УДК 330.112

Коба Олена Вікторівна,

кандидат технічних наук, доцент

Власенко Валерія Анатоліївна, *студентка*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Малі підприємства відіграють суттєву роль у розвитку економіки країни, особливо під час дії воєнного стану. Адже саме малий бізнес здатен швидше реагувати на мінливі потреби ринку, адаптуватися після релокації, створювати нові робочі місця, підтримувати необхідну конкуренцію, діяти в інтересах місцевих громад, розвивати їх, наповнювати місцеві бюджети тощо. Сектор малого бізнесу у країнах світу в середньому складає близько 98 % загальної кількості підприємств. В Україні малий бізнес створює 60 % ВВП, забезпечує 7 млн. робочих місць та 40% податкових надходжень. Незважаючи на низький індекс оцінки економічної ситуації, як свідчать результати опитування Європейської Бізнес Асоціації в рамках проекту Unlimit Ukraine за підтримки OLX Україна та ПриватБанку, більшість (76-79 %) підприємців планують нарощення обсягів бізнесу, 30 % - відкриття нових напрямків, а 14% - розширення географії діяльності [1].

Для розвитку сектору малого бізнесу важливим є формування на малих підприємствах внутрішньої інформаційної системи управління, яка забезпечується за рахунок даних управлінського обліку та сприяє підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень. Управлінський облік є окремим напрямом бухгалтерського обліку, що охоплює ідентифікацію, вимірювання, накопичення, аналіз, підготовки, інтерпретацію та передачу фінансової інформації, яка використовується керівництвом для прийняття рішень, планування видатків і контролю за фінансами, допомагає йому розробляти та реалізовувати організаційні стратегії [2]. Він сприяє плануванню, оцінці, контролю та регулюванню процесів, забезпечуючи ефективне функціонування компанії та максимізацію її прибутковості. На процес впровадження управлінського обліку суб'єктом господарювання впливають такі фактори, як тривалість діяльності, її обсяг, структура управління, рівень автоматизації управління й обліку [3].

Для організації управлінського обліку на практиці використовуються два основні підходи [4].

Перший підхід передбачає паралельне ведення двох видів обліку: фінансового та управлінського, де первинні облікові документи дублюються для кожного з них.

При другому підході, який більше орієнтований на діяльність малого підприємства, всі первинні облікові документи передаються бухгалтеру, що здійснює фінансовий облік. Він систематизує їх, обробляє (формує бухгалтерські проводки), заповнює реєстри й готує фінансову звітність. Після завершення облікової обробки і відображення інформації в облікових реєстрах первинні облікові документи використовуються для формування інформації, необхідної для ухвалення управлінських рішень.

На жаль, більшість малих підприємств не усвідомлює важливість і необхідність впровадження системи управлінського обліку, вважає його досить складним і не доцільним.

Впровадження системи управлінського обліку на малому підприємстві доцільно здійснювати за такими етапами. Перший етап передбачає опис і аналіз існуючої інформаційної системи, переважно системи бухгалтерського обліку. Результатом даного етапу є створення схеми організаційної структури управління, інформаційних потоків та опис системи бухгалтерського обліку підприємства. На цьому етапі також важливо визначити особливості та недоліки поточної системи управлінського обліку, якщо вона є на підприємстві.

На другому етапі визначається якісний та кількісний склад інформації, необхідної для ефективного управління підприємством, аналізується повнота наявної інформаційної системи, з'ясовуються причини відсутності певних даних та оцінюється обсяг змін, необхідних в системі управління.

На третьому етапі формується система збору, обробки та надання інформації, що відповідає потребам керівництва.

На четвертому етапі створюється система управлінської звітності, яка представляє собою набір звітів, підготовлених центрами відповідальності, і містить всю необхідну інформацію для обліково-аналітичних спеціалістів із заданим рівнем деталізації.

П'ятий етап - це побудова системи управлінського обліку, основна мета якої полягає в оцінці фінансово-господарської діяльності підприємства на основі управлінської аналітичної звітності, розробці рекомендацій для її вдосконалення, своєчасному виявленні та усуненні недоліків у діяльності підприємства та з'ясуванні резервів для покращення фінансового стану.

Шостий, завершальний етап включає впровадження системи фінансового планування і включає бюджетне планування діяльності його структурних підрозділів та підприємства в цілому.

Реалізація даних етапів малим підприємством, як свідчать результати досліджень, дозволяє поступово та із незначними додатковими витратами створити унікальну систему управлінського обліку, яка забезпечить ефективне прийняття рішень керівництвом й досягнення стратегічних цілей. При цьому на ефективність створеної системи управлінського обліку суттєво впливатиме правильність визначення центрів відповідальності, системи мотивації, розподіл відповідальності управлінського персоналу, наявність чіткої співпраці і взаємозв'язку між працівниками компанії.

Література

1. Индекс настроїв малого бізнесу / Unlimit Ukraine, Європейська Бізнес Асоціація, OX, ПриватБанку. URL: <https://eba.com.ua/u-2024-rotsi-majzhe-80-msb-planuyut-rozshyruvaty-biznes-ta-zaluchaty-koshty-u-rozvytok/>.

2. Husni M., Fadhil Imran A., Ryketeng M., Ayu Damayanti R. Implementation of Management Accounting Practices in Micro, Small and Medium Enterprises (MSMEs). *Матеріали 7-ї Міжнародної конференції з бухгалтерського обліку, менеджменту та економіки (ICAME-7 2022)*. 29 May 2023 doi:10.2991/978-94-6463-146-3_22. URL: https://www.researchgate.net/publication/371119383_Implementation_of_Management_Accounting_Practices_in_Micro_Small_and_Medium_Enterprises_MSMEs.

3. Kamilah A. The Implementation of Management Accounting Practices and its Relationship with Performance in Small and Medium Enterprises. *International Review of Management and Marketing*. 2017, 7(1), 342-353. URL: <https://econjournals.com/index.php/irmm/article/view/3394/pdf>.

4. Зоріна О. А. Впровадження системи управлінського обліку на підприємстві: організаційний аспект. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. №9. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16641379871658.pdf>.

УДК 657

Фурманчук Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Шкрябіна Діана Володимирівна, магістрантка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

В процесі діяльності різних суб'єктів господарювання застосовується величезна кількість засобів праці, які мають невелику вартість з коротким терміном використання і визначаються як «малоцінні активи». В системі обліково-аналітичного забезпечення, малоцінні активи поділяють на категорії: малоцінні необоротні матеріальні активи та малоцінні швидкозношувані предмети. Проте, на практиці, правильне розмежування таких активів залишається проблемним і сьогодні, оскільки різні критерії їх визнання іноді не надають можливості правильно їх ідентифікувати.

Малоцінні активи – це надзвичайно різноманітні засоби з особливим значенням для підтримання здійснення операцій на підприємстві. Вони приймають різні матеріальні форми, а з точки зору бухгалтерського обліку малоцінні активи поділяються на малоцінні швидкозношувані предмети (МШП) та малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА) [1]. Проте, відповідно до чинного податкового законодавства, малоцінні необоротні матеріальні активи розглядаються як засоби праці, первісна вартість яких є нижчою за 20000 грн [2]. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», «необоротні активи – всі активи, що не є оборотними» [3].

Характерною рисою малоцінних швидкозношуваних предметів та відмінність від інших запасів полягає у тому, що вони багаторазово беруть участь у процесі виробництва протягом тривалого часу, а не одноразово використовуються в певному виробничому циклі. При цьому, їх натуральна форма залишається незмінною. За цією ознакою малоцінні швидкозношувані предмети подібні до основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів. Основна відмінність полягає в терміні корисного використання – основні засоби та малоцінні необоротні матеріальні активи використовуються більше одного року чи операційного циклу, в